

Handläggare
Marie Svärd
Marju Stenudd
Telefon: 0850809275

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd
2022-05-24

Remiss av Betänkandet Träffsäkert (SOU 2021:101)

Svar på remiss från Kommunstyrelsen, Dnr 2022/404

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Norrmalms stadsdelsnämnd har blivit ombudda att yttra sig gällande remiss av Betänkandet Träffsäkert (SOU 2021:101).

Utredningen har sett över reglerna för bostadsbidrag och underhållsstöd för att minska skuldsättning och öka träffsäkerheten. Utredningen föreslår att den bidragsgrundande inkomsten i bostadsbidraget och den betalningsgrundande inkomsten i underhållsstödet baseras på aktuella inkomster med uppgifter ur arbetsgivardeklarationerna. Utredningen föreslår vidare att bostadsbidraget ersätts med en ny förmån kallad Bofast.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till de föreslagna förändringarna eftersom de bedöms resultera i att bostadsbidrag och underhållsstöd kommer att baseras på mer korrekta inkomstuppgifter och därmed minska risken för framtida skuldsättning. Förvaltningen menar vidare att detta kan leda till att fler ansöker om bostadsbidrag då risken för skuldsättning minskar. Detta förmodas resultera i att fler blir självförsörjande med minskat behov av ekonomiskt bistånd och en bättre ekonomisk situation för barnfamiljer med låg inkomst.

Förvaltningen anser vidare att strukturen för Bofast kommer att resultera i en högre grad av jämställdhet mellan vårdnadshavarna då förslaget kommer att förtydliga ett fortsatt gemensamt ekonomiskt ansvar för barn även efter en separation.

Förvaltningen anser vidare att handläggningstiden av omräkningsbeslut behöver ses över.

Bakgrund

Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd-minskad skuldsättning och ökad träffsäkerhet (BUMS) har sett över reglerna om bostadsbidrag och underhållsstöd för att minska skuldsättning och öka träffsäkerheten. Remiss av Betänkande Träffsäkerhet är ett slutbetänkande av utredningen.

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från nämnden angående Remiss av Betänkande Träffsäkert. Nämndens yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 26 maj 2022.

Ärendet

Enligt utredningen leder nuvarande utformning av regelverket för bostadsbidrag till betydande problem med skuldsättning. Det beror i hög grad på att bidraget betalas ut som preliminärt bidrag baserat på uppskattade inkomster för året. Slutligt bostadsbidrag fastställs när Skatteverket har beslutat om slutlig skatt och inkomsterna är kända. Det gör att många hushåll blir återbetalningsskyldiga.

När det gäller betalningsskyldighet för underhållsstöd baseras det på inkomster två år tillbaka i tiden. Det innebär att inkomsterna som den bidragsskyldiga har när underhållsstödet ska betalas kan vara betydligt lägre eller högre. För en del bidragsskyldiga leder det till att inkomsten inte räcker till för att betala kraven och ofta uppstår det en skuld.

Utredningen visar att tillvägagångssättet att beräkna bostadsbidragets storlek och betalningsbeloppet i underhållsstödet även är ett träffsäkerhetsproblem. Det kan leda till att den som har behov av bidrag i vissa fall saknar rätt till bidrag på grund av att inkomsterna visar sig bli högre i framtiden. Många som har rätt till bostadsbidrag söker inte bidrag vilket delvis beror på rädslan att bli återbetalningsskyldig.

Utredningen föreslår mot bakgrund av problemen med skuldsättning och träffsäkerhet att den bidragsgrundande inkomsten i bostadsbidraget och den betalningsgrundande inkomsten i underhållsstödet som huvudregel baseras på aktuella inkomster från arbetsgivardeklarationen.

Utredningen föreslår även att ge Försäkringskassan i uppdrag att genomföra insatser speciellt riktade mot de hushåll där bostadsbidraget påtagligt skulle förbättra den ekonomiska standarden. Utredningen föreslår även att flerbarnstillägget avskaffas för två och tre barn.

Enligt utredningen förväntas förslagen få positiva konsekvenser med mindre skulder. Särskilt påtagligt är detta avseende bostadsbidraget där huvuddelen av uppkomna skulder bedöms försvinna. Skuldproblematiken i underhållsstödet påverkas inte lika mycket.

Utredningen föreslår vidare att bostadsbidraget ersätts med en ny förmån som kallas bostads- och familjestöd (Bofast). Denna förmån baseras på tre separata delar: stöd till bostad, stöd till familj och stöd till särlevande.

Enligt utredningen är kvinnor i högre utsträckning än män mottagare av underhållsstöd, medan det omvända gäller bland bidragsskyldiga. Även bland personer i hushåll som har bostadsbidrag är könsfördelningen relativt ojämn med en klart högre andel kvinnor. Det finns därför vissa skillnader i konsekvenser av utredningens förslag för kvinnor och män. Genomsnittligt mottaget underhållsstöd, bostadsbidrag och ekonomiskt bistånd är högre bland kvinnor och ensamstående medan genomsnittligt betalningsbelopp är högre för män.

De genomsnittliga ekonomiska konsekvenserna för samtliga som berörs av förslagen är mycket små. Både bland män och kvinnor blir medianen av ekonomisk standard marginellt lägre med förslagen vilket förklaras av att de flesta berörs bara av det borttagna flerbarnstillägget för andra och tredje barnet och inget annat. Förslagen har ungefär samma effekt på män och kvinnor vad gäller andel med låg ekonomisk standard.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialtjänstavdelningen.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till de föreslagna förändringarna av bostadsbidrag och underhållsstöd eftersom de utifrån utredningens beskrivning kommer att beräknas på mer aktuella och därmed korrekta grunder. Förvaltningen ställer sig vidare positiv till den föreslagna strukturen för Bofast gällande de behovsprövade bidragen då detta antas leda till en större tydlighet för båda vårdnadshavarnas ekonomiska ansvar för gemensamma barn.

Förvaltningen anser att de föreslagna förändringarna kommer att innebära att personer som beviljas bostadsbidrag i mindre grad blir skuldsatta med anledning av efterjusteringar av inkomst. Detta baseras på erfarenheter av personer som har skulder på grund av

justerat bostadsbidrag. Även skuldsättning hos Kronofogdemyndigheten antas minska.

Förvaltningen ser behov av att se över handläggningstiden för omräkningsbeslut samt beräkning av inkomstuppgifter för personer med oregelbunden inkomst. Dessa uppgifter är en förutsättning för att kunna fatta beslut avseende ansökan om ekonomiskt bistånd. En förlängd handläggningstid riskerar att fördröja utbetalningsperioden alternativt att bistånd behöver betalas ut mot återkrav i avvaktan på beslut från Försäkringskassan. När personer får minskat bostadsbidrag till följd av anställning kan dessa komma att ansöka om kompletterande försörjningsstöd. Detta tar bort effekterna av jobbstimulansen och kostnader för försörjningsstöd kan öka.

Förvaltningen ser att barnfamiljer som tidigare blivit återbetalningsskyldiga avstår från att ansöka om bostadsbidrag för att undvika nya skulder och därmed lever på en lägre ekonomisk nivå än vad de är berättigade till. Förvaltningen bedömer det därför sannolikt att förändringarna kommer innebära att fler ansöker om bostadsbidrag vilket ökar möjligheten för fler att bli självförsörjande med mindre behov av ekonomiskt bistånd.

Förvaltningen ställer sig positiv till att underhållstödet ska fastställas på faktiska ekonomiska möjligheter istället för något som kan vara både lägre och högre än i praktiken. Detta kan bidra till en ökad jämställdhet i ansvaret som vårdnadshavare eftersom det i stor utsträckning är kvinnor som erhåller underhållsstöd.

Jesper Ackinger	Anders Forsberg
Stadsdelsdirektör	Avdelningschef
Norrmalms stadsdelsförvaltning	Norrmalms stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Remiss Betänkande Träffsäkert (SOU 2021:101) volym 1
2. Remiss Betänkande Träffsäkert (SOU 2021:101) volym 2

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, stadsdelsdirektör	2022-05-12
Anders Forsberg, Avdelningschef	2022-05-12